



concerto
BUDAPEST

© Fejér Gábor

VÁRJON / KELLER

2018. DECEMBER 7. / 8. 19.30

ZENEAKADÉMIA
NAGYTEREM

Johann Sebastian BACH

III. (D-dúr) zongoraverseny, BWV 1054

1. –
2. *Adagio*
3. *Allegro*

Frédéric CHOPIN

II. (f-moll) zongoraverseny, op. 21

1. *Maestoso*
2. *Larghetto*
3. *Allegro vivace*

– szünet –

Pjotr Iljics CSAJKOVSZKIJ

VI. (h-moll Patetikus) szimfónia, op. 74

1. *Adagio – Allegro non troppo – Andante – Moderato mosso – Andante – Moderato assai – Allegro vivo – Andante come prima – Andante mosso*
2. *Allegro con grazia*
3. *Allegro molto vivace*
4. *Finale. Adagio lamentoso – Andante*

Közreműködik:

Várjon Dénes – zongora**Concerto Budapest**Vezényel: **Keller András**

VÁRJON DÉNES

Várjon Dénes a nemzetközi zenei élet egyik legizgalmasabb és legelismerőbb résztvevője, a Concerto Budapest rendszeres partnere. A Liszt- és Bartók-Pásztory-díjas zongoraművész 1991-ben a zürichi Anda Géza Verseny győzteseként kezdte meg nemzetközi pályafutását; mára a legrangosabb hangversenytermek és nemzetközi fesztiválok – többek között a Salzburgi Ünnepi Játékok, a Luzerni és a Marlboro Fesztivál – állandó vendége. Igazi univerzális művész: kiváló szólista, elsőrangú kamarazenesész, fesztiválok művészeti vezetője, elismert pedagógus. A remekművekhez a legmélyebb alázattal közelítő, a kifejezőeszközök hallatlan gazdagságával rendelkező zongorista az egész világ koncerttermeiben szívesen látott vendég, kamarapartnerai pedig körünk legjelentősebb előadói közé tartoznak.

KELLER ANDRÁS és a CONCERTO BUDAPEST

A Concerto Budapest Magyarország egyik vezető nagyzenekara, történelmi múlttal és a fiatal zenészek dinamizmusával. Nagyívű műsorszerkesztésével elkötelezetten képviseli a progresszív és sokszínű, egyedülálló repertoárt, mely a közkedvelt mesterművektől a legújabb, XXI. századi kortárs darabokig terjed. Vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Jevgenyij Koroljov, Boris Berezovsky, Isabelle Faust, Steven Isserlis vagy Sir James Galway. Művészeti igazgatója 2007 óta a több mint 70 nemzetközi díjjal kitüntetett, Liszt-díjas, érdemes művész, Keller András, a Keller Quartet alapítója. A világszerte elismert hegedűművész, karmester, a prominens, londoni Guildhall School of Music and Drama kiemelt hegedűprofesszora.



Johann Sebastian BACH III. (D-dúr) zongoraverseny, BWV 1054

A barokk szólóversenymű (concerto) műfajában Bach számára elsősorban Vivaldi jelentette a mintát. Az ő példáját követve maga is írt versenyműveket egy vagy több hegedűre, illetve fúvós hangszerekre. A csembalóverseny műfaja viszont kifejezetten az ő gyermeke: az ebben a műfajban komponált műveit az általa 1729-ben átvett lipcsei collegium musicum számára komponálta, amelynek színvonalas zenekarát az egyetem hallgatói mellett hivatásos muzsikuskok alkották. Bach billentyűs koncertjei túlnyomó részben saját korábbi vonós és fúvósversenyműveinek átíratái vagy inkább újrafogalmazásai. A BWV 1054-es jegyzékszámú *D-dúr csembalóverseny* az 1042-es *E-dúr hegedűverseny* billentyűs verziója. Háromtétéles nagyformája a Vivaldi-féle modellt követi, de minden tételében megtaláljuk saját egyéniségének jegyeit. Az első tételben kreatív módon ötvözi a barokk versenymű standard ritornell-formáját az operaáriák díszített visszatérési ABA-formájával. A lassú tételben teljesen szabadon, kötöttség nélkül bontakozik ki a szólóhangszernek az expresszív basszus szólammal párbeszédet folytató „végtelen dallama”, míg a táncos karakterű zárótétel a barokk versenyművekben szokatlan rondóformát mutat.

Frédéric CHOPIN II. (F-moll) zongoraverseny, op. 21

Chopin két zongoraversenye mintegy száz évvel később keletkezett, mint Bachéi. Szinte egy időben, 1829-30-ban írta őket, és mindkettőt 1830-ban, lelkes fogadtatás kíséretében mutatták be Varsóban, a zeneszerző közreműködésével. Chopin egy csapásra ünnepezt zeneszerzővé vált Lengyelországban; ez azonban a hazájától való búcsúját is jelentette, mert 1831-ben végleg Franciaországba költözött. Ám nemcsak hazájába, hanem a versenymű műfajához sem tért vissza többé.

Az *f-moll koncertet* 2. zongoraversenyként is szokták emlegetni, holott az *e-moll versenymű*nél mintegy fél évvel korábban mutatták be. Ebben a műben az ifjú, hivatalos tanulmányait még be sem fejező komponista radikálisan szakít egy sor konvencióval, amelyek az alig néhány évvel korábban elhunyt Beethoven műveiiig evidenciának számítottak a zongoraversenyek formájának kialakításában, illetve a szólóhangszer és a zenekar közötti feladatmegosztás, a két „szereplő” egymáshoz való viszonya tekintetében. Chopin versenymű-felfogásában a zenekar feladata a nagy formai szakaszok határának kijelölése: az expozíció bevezetése, a kidolgozás előtti „összefoglalás” és így tovább. Megszólalásai azonban szigetszerűeknek nevezhetők, amennyiben a szólóhangszerrel nem igazán folytat párbeszédet: a szólószakaszokban sze-

rény kíséretté vonul vissza, ilyen módon teljes szabadságot és autonómiát biztosítva a zongorista számára, amely a tematikus anyagot az addig megszokottakhoz képest lényegesen kötetlenebbül, rögtönzésszerűbben kezeli. Az első tételben a Chopinre jellemző témabőségéből két, szinte egyenlő súlylyal és hasonló funkcióban fellépő „főtéma” emelkedik ki. A mű csúcspontja a középső lassú tétel leírhatatlanul bensőséges szerelmi vallomása, amelyben a zenekar mindvégig kísérő szerepet kap, és amelynek egy zaklatottabb középső szakasz ad visszatérési karaktert. A záró *Allegro vivace* stilizált, egyszersmind lírai hangvételű krakowiak-tánc, rendkívül szabadon kezelt rondóformában.

Pjotr Iljics CSAJKOVSKIJ VI. (h-moll Patetikus) szimfónia, op. 74

Csajkovszkij élete végén alkotta meg VI. *h-moll szimfóniáját*, amelynek bemutatóját követően már mindössze kilenc napot élt. Nem közismert tény, hogy Csajkovszkij életét nem csupán az anyagi gondok, önmagával szemben is nehezen vállalt homoszexualitása és alkoholproblémái árnyékolták be, hanem – ha ez meglepően hangzik is termékenysége és számos briliáns, invenciózus műve ismeretében – a komponálás is gyötrelmes, a kétségeivel való viaskodástól megkeserített folyamat volt számára. A „Patetikusnak” mondott VI. *szimfónia* mindezeknek a sötét erőknek a kiteljesedését önti magasrendű művészi formába; a teljes reménytelenségbe hulló művet talán pontosabb lenne inkább „Tragikusnak” nevezni. Az akkor még csak tervezett darabot félelmetes előrelátó képességgel már évekkel korábban – ötvenévesen! – egész élete záróköveként jellemezte egy levelében.

A darabot eleinte formális programszimfóniaként tervezte kiadni a kezéből. Ezt a tervét később megváltoztatta, de tudjuk, hogy a nyitótétel „lendületet, bizakodást, tetterőt” fejez ki, a második mottója a „szerelem”, a scherzo jellegű harmadiké a „csalódás/kiábrándulás”, míg a rendhagyó módon lassú tempójú zárótétel nem feloldást hoz, hanem pusztulást és halált. Volt olyan kortárs hallgatója is, aki a szimfónia befejezését requiemként értelmezte.

A karakterekben és tempóváltásokban gazdag I. tétel még nem sejteti a mű tragikus kifejtését, és egyik-másik gondolata a szerző legharmonikusabb és leglírabb megnyilvánulásai közé tartozik. A II. tétel virtuóz módon idézi fel a keringő hangulatát, miközben a valóságban 5/4-es metrumú. A zárótétel szenvedélyes panaszt idéző témával kezdődik, és a tragikus végkifejtetet a kódában egy másvilágot idéző rézfúvós-korál teszi visszavonhatatlanná.

Szöveg: Malina János

2018

07 DEC

08 DEC

VÁRJON / KELLER

BACH Piano Concerto No. 3 in D major, BWV 1054

CHOPIN Piano Concerto No. 2 in F minor, Op. 21

– interval –

TCHAIKOVSKY Symphony No. 6 in B minor
(‘Pathétique’), Op. 74

Featuring: **Dénes Várjon** piano

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

Officially one of the world’s most sought-after pianists, and at the same time a regular and dedicated contributor to Concerto Budapest concerts: Dénes Várjon truly does not require introduction, nor high flown promotion. The 50-year-old musician has long been a central pillar of our concert life; his artistic resilience and diversity are once again on view in this programme, as soloist of the Bach keyboard concerto modelled on a violin concerto, and then immediately after, the elegantly romantic *F minor concerto* by Chopin bidding farewell to Warsaw. The second part of the programme includes the final Tchaikovsky symphony as the far more extreme manifestation of the Slav soul, performed by the orchestra under the baton of András Keller, the triumphantly processional third movement of which regularly fools inexperienced concertgoers. “I definitely consider it the best of all my works. I love it as I have never loved any other of my musical offspring,” wrote Tchaikovsky of the symphony he was then engaged on, who went on to admit: “I wept more than once” while writing the piece.

concerto
BUDAPEST
született muzsikuskok

KONCERTÉLMÉNYT KARÁCSONYRA!

ARANY CSOMAG

5 KONCERT
25% KEDVEZMÉNNYEL

EZÜST CSOMAG

4 KONCERT
20% KEDVEZMÉNNYEL

BRONZ CSOMAG

3 KONCERT
15% KEDVEZMÉNNYEL



CSOMAGOK MÁR 2550 FT-ÉRT!

Koncerthelyszínek:

MŰPA / ZENEAKADÉMIA / VIGADÓ / BMC

www.concertobudapest.hu/karacsony



www.concertobudapest.hu

